

Sprawa C-743/23**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

4 grudnia 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Landessozialgericht für das Saarland (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

15 listopada 2023 r.

Strona skarżącą i druga strona postępowania w przedmiocie środka zaskarżenia:

A

Druga strona postępowania i strona wnosząca środek zaskarżenia:

GKV-Spitzenverband

Przedmiot postępowania głównego

Obowiązkowe ubezpieczenie na wypadek choroby – Ustalenie mającego zastosowanie ustawodawstwa – Świadczenie pracy w dwóch lub w większej liczbie państw członkowskich – Uwzględnienie pracy świadczonej w państwach trzecich

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Artykuł 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

1. Czy wykładni art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 8 rozporządzenia nr 987/2009 należy dokonywać w ten sposób, że badając, czy znaczna część pracy jest świadczona w danym państwie członkowskim,

należy brać pod uwagę całą pracę osoby zatrudnionej, w tym jej pracę w państwach trzecich?

2. Czy też wykładni art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 8 rozporządzenia nr 987/2009 należy dokonywać w ten sposób, że badając, czy znaczna część pracy jest świadczona w danym państwie członkowskim, należy brać pod uwagę jedynie pracę świadczoną przez osobę zatrudnioną w państwach członkowskich?

Przywołane przepisy prawa Unii

Umowa między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób (zwana dalej „umową w sprawie swobodnego przepływu osób”): art. 8 i załącznik II art. 1

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (zwane dalej „rozporządzeniem nr 883/2004”): art. 13

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (zwane dalej „rozporządzeniem nr 987/2009”): art. 14, art. 16

Przywołane przepisy prawa krajowego

Gesetz zur Koordinierung der Systeme der sozialen Sicherheit in Europa (ustawa w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w Europie, Niemcy): § 2

Sozialgesetzbuch Fünftes Buch – Gesetzliche Krankenversicherung (kodeks socjalny, księga V – ustawowe ubezpieczenie na wypadek choroby, zwany dalej „SGB V”): § 219a

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i przebiegu postępowania

- 1 Kwestią sporną jest to, czy skarżący w okresie od dnia 1 grudnia 2015 r. do dnia 30 listopada 2020 r. podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu na wypadek choroby w Niemczech czy w Szwajcarii.
- 2 Mieszkający w Niemczech skarżący w okresie od dnia 1 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. był zatrudniony w Szwajcarii. Został zatrudniony przez pracodawczynię jako specjalista ds. eksportu, aby odwiedzać klientów i doradzać im w terenie, a także prowadzić szkolenia, seminaria i degustacje. Klienci znajdowali się przede wszystkim w państwach nienależących do Unii

Europejskiej. W Szwajcarii i w Niemczech pracował zwykle po 10,5 dnia w danym kwartale. Praca w Niemczech polegała na pracy wykonywanej z domu w miejscu zamieszkania skarżącego. Skarżący otrzymywał jednolite wynagrodzenie miesięczne, którego nie przypisywano proporcjonalnie do poszczególnych miejsc świadczenia pracy.

- 3 W dniu 19 listopada 2015 r. zwrócił się do drugiej strony postępowania, informując, że jest zatrudniony w Szwajcarii i świadczy w Niemczech mniej niż 25 % pracy.
- 4 W dniu 1 grudnia 2015 r. skarżący przystąpił do ubezpieczenia na wypadek choroby w Szwajcarii. Pismem z dnia 22 lutego 2016 r. Amt für Sozialbeiträge des Kantons Basel-Stadt (urząd ds. składek na ubezpieczenia społeczne kantonu Bazylea-Miasto, Szwajcaria) poinformował, że otrzymał potwierdzenie przystąpienia do ubezpieczenia na wypadek choroby i przyjmuje do wiadomości, że skarżący przystąpił do ustawowego ubezpieczenia na wypadek choroby zgodnie z Krankenversicherungsgesetz (ustawą o ubezpieczeniu na wypadek choroby, Szwajcaria; zwanej dalej „KVG”) w Szwajcarii w myśl umów bilateralnych (składka UE/EFTA dla Niemiec).
- 5 Decyzją z dnia 18 sierpnia 2016 r. druga strona postępowania stwierdziła na podstawie art. 13 rozporządzenia nr 883/2004, że do omawianego stosunku pracy za okres od dnia 1 grudnia 2015 r. do dnia 30 listopada 2020 r. zastosowanie znajdują niemieckie przepisy dotyczące zabezpieczenia społecznego, i wystawiła odpowiednie zaświadczenie A1. Uznała, że skarżący normalnie świadczy pracę najemną w dwóch lub w kilku państwach członkowskich. Więcej niż znaczną część pracy świadczy w państwie, w którym ma miejsce zamieszkania – w Niemczech, z związku z czym zastosowanie znajdują niemieckie przepisy o zabezpieczeniu społecznym.
- 6 Sprzeciw, który skarżący wniósł na powyższe rozstrzygnięcie, druga strona postępowania oddaliła decyzją z dnia 18 grudnia 2020 r. Uznała, że do niniejszego stanu faktycznego zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia nr 883/2004 oraz rozporządzenia nr 987/2009. Ponieważ rozporządzenia te znajdują zastosowanie wyłącznie na obszarze, na którym obowiązują, należy brać pod uwagę jedynie pracę świadczoną w państwach objętych tym zakresem stosowania. W związku z powyższym konkretnie w tej sytuacji powinno się uwzględnić wyłącznie część czasu pracy skarżącego przypadającą na pracę w Niemczech i Szwajcarii. W tym kontekście skarżący wykonuje znaczną część pracy w państwie, w którym ma miejsce zamieszkania.
- 7 Na powyższą decyzję skarżący wniósł skargę w dniu 28 grudnia 2020 r.

Kluczowe argumenty stron postępowania głównego

- 8 Skarżący wyjaśnił, że był zatrudniony w Szwajcarii w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. wyłącznie. Uważa, że przy określaniu znacznej

części pracy nie powinno się uwzględniać wyłącznie czasu pracy w Niemczech i w Szwajcarii, tylko łączny czas pracy, a więc również pracę wykonywaną w państwach trzecich. Ponadto nic nie wskazuje na to, by druga strona postępowania prawidłowo poinformowała instytucję szwajcarską zgodnie z art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009, w związku z czym zaskarżona decyzja nie może być wiążąca. Co więcej, przez cały okres pracy w Szwajcarii skarżący miał figurować w organach ubezpieczenia społecznego jako osoba zatrudniona, podlegająca obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu. Amt für Sozialbeiträge des Kantons Basel-Stadt (urząd ds. składek na ubezpieczenia społeczne kantonu Bazylea-Miasto) w sposób wiążący stwierdził przystąpienie skarżącego jako pracownika przygranicznego do ubezpieczenia na wypadek choroby w Szwajcarii (decyzja z dnia 22 lutego 2016 r., która wiąże również drugą stronę postępowania w myśl art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009). Druga strona postępowania w żaden sposób nie zadbała także o to, by niemieckie instytucje ubezpieczenia społecznego wykonały decyzję z dnia 18 sierpnia 2016 r. Ponadto w żaden sposób nie podjęła wysiłków, by w odpowiednim terminie zakończyć postępowanie w przedmiocie sprzeciwu. Przez cztery lata organ pozostawał w ramach tego postępowania bezczynny. Z uwagi na to zachowanie drugiej strony postępowania skarżący mógł mieć uzasadnione oczekiwania, że odstąpiła ona od stanowiska zajętego w pierwotnie wydanej decyzji.

- 9 Druga strona postępowania wyjaśniła, że jako instytucja państwa, w którym skarżący ma miejsce zamieszkania, była właściwa w zakresie wydanej przez nią decyzji zgodnie z art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 w związku z § 219a Sozialgesetzbuch Fünftes Buch – Gesetzliche Krankenversicherung (kodeksu socjalnego, księga V – ustawowe ubezpieczenie na wypadek choroby, zwanego dalej „SGB V”). Ponadto miała poinformować o swojej decyzji z dnia 18 sierpnia 2016 r. zarówno instytucję szwajcarską, jak i uczestnika postępowania.
- 10 Na wniosek Sozialgericht (sądu spraw socjalnych, Niemcy) Bundesamt für Sozialversicherungen (urząd federalny ds. ubezpieczeń społecznych) w Bernie poinformował, że decyzja drugiej strony postępowania z dnia 18 sierpnia 2016 r., w której określono mające zastosowanie ustawodawstwo, nie została przekazana do właściwej instytucji szwajcarskiej – Ausgleichskasse Basel-Stadt (kasy wyrównawczej dla Bazylei-Miasta, Szwajcaria). Oświadczył, że zgadza się z określeniem mającego zastosowanie ustawodawstwa, którego dokonała druga strona postępowania. Chodzi o okres, który już upłynął, a zaświadczenie A1 można wystawić również z mocą wsteczną. Ponadto zaświadczenie A1 ma mieć charakter jedynie deklaratoryjny. Jeżeli nie ma zaświadczenia, właściwe przepisy w zakresie ubezpieczenia społecznego ustala się w świetle zasad ogólnych określonych w rozporządzeniu nr 883/2004. Ponieważ Szwajcaria została już poinformowana o dokonanych przez drugą stronę postępowania określeniu mającego zastosowanie ustawodawstwa i się z nim zgadza, fakt, że określenie to nie zostało prawidłowo zarejestrowane w Szwajcarii w 2016 r., nie ma już znaczenia. Ausgleichskasse Basel-Stadt (kasa wyrównawcza dla Bazylei-Miasta) – nie znając niniejszego stanu faktycznego i nie wiedząc o dokonanych przez drugą stronę postępowania określeniu – wystawiła już dla skarżącego

zaświadczenie A1 za okres od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., które potwierdza zastosowanie szwajcarskich przepisów w zakresie zabezpieczenia społecznego. W wypadku potwierdzenia określenia właściwości prawa niemieckiego należy jednak stwierdzić nieważność szwajcarskiego zaświadczenia, a wpłacone składki zwrócić szwajcarskiemu pracodawcy. Za okresy od dnia 1 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2018 r. oraz od dnia 1 stycznia 2021 r. Ausgleichskasse (kasie wyrównawczej) nie przedłożono żadnego zaświadczenia A1 ani też wniosków szwajcarskiego pracodawcy o oddelegowania.

- 11 Wyrokiem z dnia 4 sierpnia 2022 r. Sozialgericht für das Saarland (sąd spraw socjalnych Saary, Niemcy) uchylił decyzję z dnia 18 sierpnia 2016 r. i orzekł, że druga strona postępowania w odniesieniu do pracy skarżącego u uczestnika postępowania w okresie od dnia 1 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. ma uznać właściwość prawa szwajcarskiego na podstawie art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 16 rozporządzenia nr 987/2009.
- 12 W uzasadnieniu sąd wyjaśnił w istocie, że właściwość prawa szwajcarskiego wynika z art. 13 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 883/2004, a więc z ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba przedsiębiorstwa zatrudniającego skarżącego (w tym wypadku: Szwajcarii), ponieważ skarżący nie świadczy znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania (w tym wypadku: w Niemczech). Jeżeli spośród około 65 przepracowanych dni w kwartale jedynie 10,5 przypadło na pracę w Niemczech (niecała 1/6), nie można już tego uznać za znaczną część w rozumieniu art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 ust. 8 rozporządzenia nr 987/2009.
- 13 Zakładając podgląd drugiej strony postępowania, zgodnie z którym, określając prawo właściwe, bierze się pod uwagę wyłącznie czas pracy przypadający na Szwajcarię i Niemcy, decyzję na podstawie art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 można by wydać również jedynie w odniesieniu do pracy wykonywanej w tych dwóch państwach. Tymczasem ani nie wynika to z brzmienia art. 13 ust. 1 i art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 czy też z art. 14 ust. 8 rozporządzenia nr 987/2009, ani też nie odpowiada znaczeniu i celowi tych przepisów, które polegają na określeniu ustawodawstwa mającego zastosowanie do danej pracy. Wykładnia norm dokonana przez drugą stronę postępowania prowadziłaby do tego, że jednolita sytuacja życiowa, w niniejszym wypadku stosunek pracy, byłaby dzielona w nienaturalny sposób. Podobnego rozstrzygnięcia dokonał już również Trybunał w wyroku z dnia 19 maja 2022 r., Ryanair (C- 33/21, EU:C:2022:402). Organem właściwym w zakresie określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa zgodnie z wyrokiem jest druga strona postępowania.
- 14 W dniu 6 września 2022 r. druga strona postępowania wniosła środek zaskarżenia. od wyroku doręczonego jej w dniu 9 sierpnia 2022 r.

- 15 W uzasadnieniu podniosła, że uregulowania zawarte w rozporządzeniu, a tym samym skutki prawne określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa dotyczą wyłącznie pracy świadczonej na obszarze obowiązywania wskazanych rozporządzeń. Gdyby prawodawca Unii chciał, by w ramach badania kryteriów określonych w art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 uwzględniano pracę świadczoną w państwach trzecich, wprowadziłby w tym zakresie uregulowania, które obejmowałyby również inne stany faktyczne, o których mowa w art. 13 rozporządzenia nr 883/2004.
- 16 Wyrok z dnia 19 maja 2022 r., Ryanair (C- 33/21, EU:C:2022:402) dotyczy szczególnej sytuacji załóg statków powietrznych. W żadnym miejscu nie ma tam mowy o tym, że odnośne osoby pracowały w państwie, w którym rozporządzenie nie obowiązuje. W związku z tym wyrok ten nie jest właściwy jako podstawa do wyjaśnienia tego zagadnienia. W dwóch kolejnych wyrokach (C-631/17, EU:C:2019:381 i C-372/20, EU:C:2021:962) wskazano, że również Trybunał nie wypracował utrwalonego stanowiska w zakresie tej tematyki, a dotychczasowe orzecznictwo jest sprzeczne.
- 17 Ponadto druga strona postępowania – gdyby określiła właściwość prawa szwajcarskiego w zakresie zabezpieczenia społecznego na podstawie zobowiązującego ją do tego wyroku – byłaby wprawdzie właściwa w zakresie określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa w wypadku miejsca zamieszkania w Niemczech, ale nie byłaby właściwa w zakresie wystawienia zaświadczenia A1 (w wypadku właściwości prawa szwajcarskiego). Procedura, o której mowa w art. 16 rozporządzenia nr 987/2009, przewiduje, że informuje się o określeniu mającego zastosowanie ustawodawstwa właściwą instytucją szwajcarską, która następnie wystawia zaświadczenie A1. Określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma najpierw jedynie charakter tymczasowy, a właściwa instytucja szwajcarska ma w tym wypadku prawo zgłosić sprzeciw w terminie dwóch miesięcy. Właściwa instytucja szwajcarska nie byłaby związana wyrokiem sądu niemieckiego, ponieważ wyrok ten nie wywołuje żadnych skutków poza terytorium Niemiec. Jak już wiadomo, właściwa instytucja szwajcarska zgadza się ze stanowiskiem drugiej strony postępowania i uważa, że uwzględnienie czasu pracy poza obszarem obowiązywania rozporządzenia nr 883/2004 nie jest możliwe. Należy więc założyć, że instytucja szwajcarska skorzysta z możliwości zgłoszenia sprzeciwu.
- 18 Druga strona postępowania wnosi o uchylenie wyroku Sozialgericht für das Saarland (sądu spraw socjalnych Saary) z dnia 4 sierpnia 2022 r. oraz oddalenie skargi.
- 19 Skarżący i przypozywany wnoszą o oddalenie środka zaskarżenia. Bronią zaskarżonego wyroku.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 20 Od właściwej wykładni art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 rozporządzenia nr 987/2009 zależy to, gdzie skarżący w spornym okresie od dnia 1 grudnia 2015 r. do dnia 30 listopada 2020 r. podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu na wypadek choroby. Określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa w wypadku osoby normalnie świadczącej pracę w dwóch lub w kilku państwach członkowskich opiera się na art. 13 rozporządzenia nr 883/2004, którego wykonanie uregulowano w art. 16 rozporządzenia nr 987/2009.
- 21 Artykuł 16 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 jest właściwy, ponieważ skarżący świadczył pracę w dwóch państwach członkowskich, a mianowicie w Niemczech i w Szwajcarii. Wymieniając wyraźnie w sekcji A załącznika II, w jego różnych wersjach, rozporządzenia nr 1408/71 i nr 883/2004, umowa w sprawie swobodnego przepływu osób rozszerza zatem zakres stosowania tych rozporządzeń na Konfederację Szwajcarską w taki sposób, że na potrzeby niniejszej sprawy Konfederacja Szwajcarska nie może być traktowana jak państwo trzecie, lecz winna być traktowana jak państwo członkowskie [wyrok Trybunału z dnia 15 września 2022 r., Rechtsanwaltskammer Wien (C-58/21, EU:C:2022:691, pkt 38)].
- 22 Właściwą władzą [właściwym organem] w rozumieniu art. 16 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 jest w Niemczech Bundesministerium für Arbeit und Soziales (federalne ministerstwo pracy i spraw socjalnych, Niemcy). Organ ten wyznaczył drugą stronę postępowania – GKV-Spitzenverband, DVKA – jako organ właściwy w zakresie określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie w świetle art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 do osób normalnie wykonujących pracę w dwóch lub w kilku państwach członkowskich, jeżeli dana osoba – jak w niniejszej sprawie – ma miejsce zamieszkania w Niemczech. Decyzję dokumentuje się poprzez wystawienie zaświadczenia A1.
- 23 W myśl art. 16 ust. 2 zdania pierwsze i drugie rozporządzenia nr 987/2009 druga strona postępowania niezwłocznie ustala tymczasowo ustawodawstwo mające zastosowanie do skarżącego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 rozporządzenia nr 987/2009.
- 24 Jeśli chodzi o art. 14 ust. 8 rozporządzenia nr 987/2009, wynagrodzenie za pracę nie wskazuje, że skarżący wykonywał znaczną część pracy w Niemczech. Otrzymywał jednolite wynagrodzenie miesięczne, którego nie przypisywano proporcjonalnie do poszczególnych miejsc świadczenia pracy.
- 25 Kluczowe znaczenie ma zatem czas pracy. Spośród około 65 dni pracy przypadających na kwartał skarżący przepracowywał 10,5 dnia (około 16 %) w Niemczech, kolejne 10,5 dnia (około 16 %) w Szwajcarii, a pozostałe dni – w państwach trzecich.

- 26 Jeżeli należałoby wziąć pod uwagę łączny czas pracy skarżącego, w tym również pracę świadczoną przez niego w państwach trzecich, sąd odsyłający oddaliłby środek zaskarżenia wniesiony przez drugą stronę postępowania. W tym wypadku część pracy przypadająca na Niemcy wynosiłaby mniej niż 25 %, a tym samym nie stanowiłaby znacznej części pracy. Skutkowałoby to właściwością prawa szwajcarskiego. Skarżący mógłby wówczas także żądać określenia przez drugą stronę postępowania właściwości prawa szwajcarskiego. Wynika to z art. 16 ust. 2 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 987/2009.
- 27 Jeżeli należałoby wziąć pod uwagę czas pracy skarżącego jedynie przy uwzględnieniu pracy wykonywanej przez niego w Niemczech i w Szwajcarii, bez uwzględnienia pracy świadczonej w państwach trzecich, sąd odsyłający uwzględniłby środek zaskarżenia wniesiony przez drugą stronę postępowania i uchylił wyrok Sozialgericht (sądu ds. socjalnych). W tym wypadku część pracy przypadająca na Niemcy wynosiłaby 50 %, a tym samym stanowiła znaczną część pracy. Skutkowałoby to właściwością prawa niemieckiego.
- 28 O ile wiadomo, Trybunał nie wypowiedział się jeszcze jednoznacznie na temat tego, czy przy określeniu, czy znaczna część pracy wykonywana jest w określonym państwie członkowskim, należy brać pod uwagę całość pracy, w tym pracę wykonywaną w państwach trzecich.
- 29 W wyroku z dnia 19 maja 2022 r., Ryanair (C- 33/21, EU:C:2022:402), chodziło o ustalenie, zgodnie z właściwymi przepisami rozporządzenia nr 1408/71 i rozporządzenia nr 883/2004 w jego obu wersjach, ustawodawstwa z zakresu zabezpieczenia społecznego mającego zastosowanie do personelu latającego przewoźnika lotniczego z siedzibą w państwie członkowskim (Irlandii), który to personel nie jest objęty zaświadczeniami E101 i który świadczy pracę przez 45 minut dziennie w pomieszczeniu dla załogi, zwanym „crew room”, z którego wspomniany przewoźnik lotniczy korzysta na terytorium innego państwa członkowskiego (Włoch), w którym personel latający zamieszkuje, a przez pozostałą część czasu pracy personel ten znajduje się na pokładzie statku powietrznego tego przewoźnika lotniczego.
- 30 Z tego wyroku nie wynika, czy w ramach zastosowania art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 należy uwzględnić również pracę wykonywaną w państwie trzecim. W opinii sądu odsyłającego nie można zakładać – jak zrobił to Sozialgericht (sąd ds. socjalnych) – że dla Trybunału przy określaniu znacznej części pracy w państwie, w którym pracownicy mają miejsce zamieszkania (konkretnie we Włoszech), najwyraźniej nie ma znaczenia, w jakich innych państwach, w których obowiązuje rozporządzenie, lub w jakich innych państwach trzecich pracownicy ci jeszcze pracowali, ponieważ w przeciwnym razie w wyroku znalazłby się na ten temat wyraźny wywód. Tymczasem wyrok nie zawiera żadnych wyjaśnień dotyczących tego, czy odnośni pracownicy w ogóle pracowali w państwach trzecich. W wypadku tego stanu faktycznego Trybunał nie miał powodu, aby zajmować się zagadnieniem będącym przedmiotem sporu w niniejszym postępowaniu.

- 31 W wyroku z dnia 8 maja 2019 r., *Inspecteur van de Belastingdienst* (C- 631/17, EU:C:2019:381), Trybunał orzekł, że rozpatrywany stosunek pracy pomimo działalności poza terytorium Unii zachowuje wystarczająco ścisły związek z tym terytorium, ponieważ w odnośnym okresie pracownik zachował miejsce zamieszkania na Łotwie, a siedziba jego pracodawcy mieściła się w Niderlandach. W odniesieniu do niniejszego postępowania wynika z tego, że fakt, iż skarżący pracował nie tylko w Niemczech i w Szwajcarii, ale też w państwach trzecich, nie wyklucza wystarczająco ścisłego związku między stosunkiem pracy skarżącego a terytorium Unii. Nie jest to też kwestią sporną między uczestnikami postępowania. Abstrahując od powyższej kwestii, Trybunał wyjaśnia jednak, że przepisy szczególne ujęte w art. 12–16 rozporządzenia nr 883/2004, a tym samym w szczególności art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 nie są właściwe. Z tego wyroku nie wynika zatem, czy w ramach zastosowania art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 należy uwzględnić również pracę świadczoną w państwie trzecim.
- 32 Wyjaśnienie kwestii będącej przedmiotem niniejszego postępowania nie wynika także z kolejnego wspomnianego przez drugą stronę postępowania wyroku z dnia 25 listopada 2021 r., *Finanzamt Österreich (Świadczenia rodzinne dla pracowników organizacji humanitarnych)* (C- 372/20, EU:C:2021:962). Skarżąca w tamtym postępowaniu głównym i jej dzieci były obywatelkami niemieckimi i miały miejsce zameldowania w Niemczech; jej mąż i ojciec dzieci był obywatelem brazylijskim i nigdy nie miał miejsca zameldowania w Niemczech. Skarżąca zawarła umowę o pracę z austriacką organizacją pozarządową. Zgodnie z tą umową miejsce pełnienia misji przez skarżącą znajdowało się w Wiedniu (Austria), a członkowie jej rodziny, podobnie jak ona sama, byli objęci ubezpieczeniem społecznym przez Wiener Gebietskrankenkasse (lokalną kasę chorych w Wiedniu, Austria). Po odbyciu kursu przygotowawczego w Wiedniu skarżąca w postępowaniu głównym rozpoczęła pełnienie misji zagranicznej w Ugandzie.
- 33 Trybunał najpierw stwierdził ponownie, że sama okoliczność, że pracownik świadczy pracę poza terytorium Unii, nie wystarczy, by przepisy prawa Unii, między innymi rozporządzenie nr 883/2004, zostały pozbawione zastosowania, pod warunkiem że stosunek pracy zachowuje wystarczająco ścisły związek z tym terytorium. Trybunał potwierdził istnienie wystarczająco ścisłego związku z terytorium Unii, konkretnie z terytorium austriackim (pracodawca ma siedzibę w Austrii). Pracownica odbyła tam szkolenie przed skierowaniem do pełnienia misji w państwie trzecim, a także spędziła okres reintegracji po jej zakończeniu. Umowa o pracę została zawarta zgodnie z prawem austriackim, pracownica jest objęta austriackim systemem zabezpieczenia społecznego i wykonuje swoje zadania w ramach pomocy na rzecz rozwoju udzielanej przez Republikę Austrii. Trybunał dokonał wykładni art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 w ten sposób, że przepis ten wyznacza ustawodawstwo państwa członkowskiego jej pracodawcy, to jest ustawodawstwo austriackie, jako jedyne, któremu ma ona podlegać, przy czym brak jest konieczności odwoływania się do przepisu uzupełniającego zawartego w art. 11 ust. 3 lit. e) tego rozporządzenia. Zasada

szczególna, o której mowa w art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, nie odgrywała w tym rozstrzygnięciu żadnej roli.

- 34 W świetle powyższych rozważań sąd odsyłający uważa, że wykładnia art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 8 rozporządzenia nr 987/2009 – w odniesieniu do kwestii tego, czy badając, czy znaczna część pracy jest świadczona w danym państwie członkowskim, należy brać pod uwagę całą pracę osoby zatrudnionej, w tym jej pracę w państwach trzecich, czy też nie – nie jest wolna od wątpliwości, i dostrzega potrzebę udzielenia wyjaśnień sformułowaną w pytaniach prejudycjalnych.

DOKUMENT ROBOCZY